

UDK 061.2(497.5):504
374(497.5):504.06
504.06(497.5):374

Stručni članak

Primljeno: 8. travnja 1993.

Zadaće i načini rada obrazovnih ustanova na području zaštite prirode*

Joachim Weiss

Centar za zaštitu prirode Nordrhein–Westfalen, Recklinghausen

Sažetak

Na primjeru Centra za zaštitu prirode pokrajine Nordrhein–Westfalen predstavljena je organizacijska struktura, sastav osoblja, temeljne zadaće te programska struktura jedne od ustanova u Njemačkoj koje se bave obrazovnim radom na području zaštite prirode. Pored pokrajinskih (državnih) postoje i regionalne te općinske obrazovne ustanove. Ove ustanove djeluju nezavisno od klasičnih obrazovnih ustanova: škola, fakulteta, otvorenih sveučilišta i političkih škola.

Najznačajnije zadaće ovih obrazovnih ustanova jesu: **stručno usavršavanje** – u pravilu orijentirano na ciljane grupe i različite službe i udruženja za zaštitu prirode, poljoprivrede, komunalne službe, turizam, na širitelje znanja: nastavnike, novinare, nosioce političkih mandata i odluka itd., zatim dorada **koncepta** i organizacije stručnog obrazovanja, **rad s javnošću** itd.

Ključne riječi: centar za zaštitu prirode, obrazovanje za zaštitu prirode, stručno usavršavanje, zaštita prirode

Obrazovne ustanove na području zaštite prirode jesu ustanove za realizaciju obrazovnog rada s područja zaštite prirode koje djeluju izvan i nezavisno od klasičnih obrazovnih ustanova kao što su škole, fakulteti, otvorena sveučilišta i političke škole. Budući da zaštita prirode predstavlja velik izazov društvu, postojanje obrazovnih ustanova specijaliziranih za bavljenje tom tematikom čini nam se opravdanim. Njihova zadaća nije produbljenje nastave ekologije iz škole ili s fakulteta, samo drugim sredstvima ili na drugom mjestu. U kontekstu zaštite prirode i ekologija je tek jedna – iako neizostavna! – pomoćna znanost, kao što su to i ostale discipline s prirodno-znanstvenih i humanističkih područja. Stoga zaštitu prirode nije uputno definirati ni kao »primijenjenu biologiju«. **Zaštita prirode** zapravo je tip čovjekova ponašanja spram prirodnog okoliša, tj. određen moralni stav na kojem je takvo ponašanje utemeljeno. U osnovi, zaštita prirode obuhvaća djelovanje pojedinaca, organizacija država s ciljem očuvanja i daljnjeg razvitka prirodnog okoliša. To djelovanje odvija se u društvu koje postavlja mnoge zahtjeve i potrebe. Zaštita prirode stoga je i sama podložna konkurenciji ideja, interesa, snaga i sila, te se u takvom odnosu snaga mora moći potvrđivati. Za takvo što nužno je sustavno pribavljanje i intenzivna razmjena informacija. Moderno pluralističko društvo s razlogom nosi naziv informatičko društvo.

Da bi zaštita prirode opstala u takvom pluralističkom društvu nužno je pribavljati i obrađivati informacije te predočiti ih ciljnim skupinama, no to nikako ne smije biti

* Rad je prezentiran na savjetovanju »Edukacija u zaštiti prirode«, Zagreb, 2-4. prosinca 1992.

tek sporadičnom pojavom. Informacije se moraju permanentno i brzo dostavljati sljedećim skupinama (bilo u okviru raznih projekata, materijala što se dostavljaju pripadnicima određenih zanimanja, bilo u nekim drugim životnim situacijama):

– djelatnicima na području zaštite prirode – kako onima koji su zaposleni na tom području tako i volonterima djelatnim u okviru službenih aktivnosti na području zaštite prirode ili ljudima kojima je to tek hobi (stručno usavršavanje, obuhvatno informiranje, profesionalizacija);

– ljudima kojih se izravno tiče zaštita prirode u okviru bavljenja vlastitom strukom, npr. obrada zemlje, planiranje gradnje ili aktivnosti vezane uz slobodno vrijeme (senzibilizacija, stručno usavršavanje, obuhvatno informiranje).

U vezi s obrazovanjem za zaštitu prirode potrebno je, naravno, voditi računa i o ostalim društvenim skupinama: o ljudima koje zanima zaštita prirode, o onima koji su indiferentni, kao i o protivnicima.

Potreba za informacijama i obrazovanjem velika je i stalna, a na profesionalni način mogu je zadovoljiti specijalne obrazovne ustanove za zaštitu prirode. Stoga se od sedamdesetih godina nadalje na različitim razinama, s različitim nositeljima i s različitim težištima osnivaju obrazovne ustanove za zaštitu prirode.

Iscrpan izvještaj o radu obrazovnih ustanova za zaštitu prirode morao bi uz organizacijska pitanja sadržavati i sadržajno–didaktičke smjernice. No s obzirom na ograničeno vrijeme odlučio sam izvijestiti Vas prije svega o organizacijskom aspektu.

1. DIO: ZADAĆE OBRAZOVNIH USTANOVA ZA ZAŠTITU PRIRODE

Obrazovne ustanove za zaštitu prirode su ustanove koje služe stručnom usavršavanju, pojašnjenju stručnih koncepcija, organizaciji susreta s prirodom i rada s javnošću, a uz to nude i pedagoške usluge. Različiti nositelji i funkcije imaju za posljedicu i različita težišta u radu pojedinih obrazovnih ustanova za zaštitu prirode. Ni jedna ustanova nema personalne, financijske i organizacijske uvjete za jednakovrijedno obavljanje svih zadataka. Stoga ćemo u nastavku na pregledan način prikazati pojedina područja djelovanja.

1. Stručno usavršavanje

Stručno usavršavanje moralo bi obuhvaćati sve društvene skupine, no to organizacijski nije moguće izvesti. Kao izlaz nadaje se koncentracija na stručno usavršavanje pojedinih ciljnih skupina koje su od osobite važnosti za realizaciju zaštite prirode i daljnjeg širenja ideje o zaštiti prirode. Stoga su za daljnje stručno usavršavanje na području zaštite prirode prije svih zanimljive sljedeće ciljne skupine:

- službe i udruženja za zaštitu prirode, aktivisti zaštite prirode, profesionalna i volonterska zaštita prirode, udruženja za zaštitu prirode, biološke i ekološke stanice,
- službe i organizacije za razne intervencije,
- komunalne službe i udruženja,
- institucije i udruženja za slobodno vrijeme i turizam,
- multiplikatori (širitelji znanja) – obrazovni djelatnici ostalih obrazovnih ustanova, nastavnici, tisak/radio/TV,
- nositelji političkih mandata i odluka.

Stručno usavršavanje ostvaruje se u pravilu kroz ponudu seminara i predavanja koje dobrovoljno i u skladu s vlastitim interesima izabiru pojedine ciljne skupine. Uz

to postoji i sporadična ponuda za daljnje stručno usavršavanje u pojedinim strukama (u svezi sa sadržajem tih ponuda vidi 3. dio ovoga članka).

2. Pojašnjenje stručnih koncepcija

Obrazovne ustanove za zaštitu prirode moraju, uz organizaciju daljnjeg i stručnog usavršavanja, biti i forum u kojem se pojašnjavaju stručne koncepcije zaštite prirode. Takvi stručni razgovori dobivaju sve veću važnost: razmjena iskustava, traženja novih problemskih rješenja, daljnji konceptijski razvoj zaštite prirode kao važna društvena zadaća te razvoj stručnog instrumentarija tek su neke od neizostavnih konceptijskih zadaća. Stručni razgovori osobito su plodonosni ukoliko se organiziraju na interdisciplinarnoj razini. U pokrajini Nordrhein–Westfalen osobito su se dobrima pokazali organizirani razgovori između djelatnika s područja zaštite prirode i poljoprivrede te šumarstva.

Mnoge ponude za stručno usavršavanje u obrazovnim ustanovama sadrže i elemente rada na pojašnjenjima koncepcija, no uz njih se organiziraju i posebni kolokviji i radne grupe kojima je rad na tom području isključiva zadaća.

3. Susreti s prirodom

Mnogi ozbiljni pokazatelji i rezultati raznih istraživanja pokazuju da su nedostatno razumijevanje zaštite prirode i rastući problemi našeg društva u odnosu prema prirodi rezultat deficita u sferi doživljaja prirode. Stoga je valjan zaključak i smjernica da se u obrazovnom radu na zaštiti prirode u klasičnim školskim i izvanškolskim ustanovama uvaži orijentacija na doživljaj kao važan didaktički princip. Mnoge obrazovne ustanove odredile su za svoju glavnu zadaću upravo široku ponudu raznolikih oblika za organiziran susret s prirodom za djecu, mladež i odrasle.

4. Rad s javnošću

Rad s javnošću ovdje se ne odnosi na stvaranje *imagea* ustanova već na obavljanje djelatnosti informiranja uz korištenje popularnih metoda u okviru obrazovnog rada s područja zaštite prirode. Značajni elementi u radu s javnošću su:

- predavanja koja su otvorena za sve,
- programi razgledavanja
 - a) stacionarni – staze za poduku, centri za informiranje i posjet, stanice za promatranje,
 - b) mobilni – izložbe, ekološki autobusi,
- popularni mediji kao što su časopisi, brošure, tisak, radio i TV, akcije plakatiranja,
- kampanje,
- info–servis, pružanje savjeta.

5. Pedagoške usluge

Mnoge obrazovne ustanove za zaštitu prirode osnovane su upravo s ciljem ostvarenja ponuda na području pedagoških usluga. U međuvremenu postali su poznati tzv. centri školske biologije koji stavljaju na raspolaganje radne i zorne materijale za korištenje tijekom nastave biologije, ekologije i interdisciplinarne ekološke nastave na školama. Ti centri u pravilu posjeduju i školski vrt ili neki drugi prirodni prostor gdje je moguće na licu mjesta provoditi nastavu za školske razrede. Kao daljnje usluge

nude se i metodička savjetovanja za radnu nastavu biologije i za odgoj za zaštitu prirode.

2. DIO: PREGLED OBRAZOVNIH USTANOVA ZA ZAŠTITU PRIRODE

Sada će uslijediti kratak pregled obrazovnih ustanova za zaštitu prirode u Saveznoj Republici Njemačkoj. Na otoku Vilmu kod Rügena nalazi se Internacionalna akademija za zaštitu prirode, koja je u nadležnosti Savezne službe za istraživanja na području zaštite prirode i ekologije krajolika. Većina saveznih pokrajina organizirala je u međuvremenu po jednu akademiju za zaštitu prirode ili neku sličnu pokrajinsku instituciju specijaliziranu za obrazovni rad na zaštiti prirode:

– Schleswig–Holstein: *Akademie für Natur und Umwelt* (Akademija za prirodu i okoliš) u Neumünsteru

– Mecklenburg–Vorpommern: *Landeslehrstätte für Umwelt und Naturschutz Müritzhof* (Pokrajinsko učilište za okoliš i zaštitu prirode Müritzhof) u Warenu, sastavni je dio tamošnje Službe za nacionalne parkove

– Niedersachsen: *Norddeutsche Naturschutz–Akademie* (Sjevernonjemačka akademija za zaštitu prirode) u Schneverdingenu

– Bremen: *Ökologie–Station Bremen* (Ekološka stanica Bremen)

– Sachsen–Anhalt: *Landesumweltakademie Sachsen–Anhalt* (Akademija za okoliš pokrajine Sachsen–Anhalt) u Nebri

– Brandenburg: *Landeslehrstätte für Naturschutz und Landschaftspflege* (Pokrajinsko učilište za zaštitu prirode te skrb za krajolik) u Lebusu, kao dio tamošnje Pokrajinske službe za okoliš

– Nordrhein–Westfalen: *Naturschutz–Zentrum Hessen* (Centar za zaštitu prirode Hessen) u Wetzlaru

– Baden–Württemberg: *Akademie für Natur– und Umweltschutz Baden–Württemberg* (Akademija za zaštitu prirode i okoliš Baden–Württemberga) u Stuttgartu, kao dio Ministarstva za okoliš

– Bavarska: *Bayerische Akademie für Naturschutz und Landschaftspflege* (Bavarska akademija za zaštitu prirode i skrb za krajolik) u Laufenu.

Te su pokrajinske institucije za obrazovanje na području zaštite prirode u pravilu u nadležnosti pokrajina, no organiziraju se također i u obliku udruženja s različitim nositeljima (npr. Naturschutz–Zentrum Hessen ili Landesumweltakademie Sachsen–Anhalt). Osnutkom obrazovnih institucija na razini pokrajina, pojedine pokrajine potvrđuju svoj stav da obrazovanje na području zaštite prirode smatraju zadaćom države, da to drže nužnim, te za tu svrhu stavljaju na raspolaganje novac za osoblje i sredstva.

Težište rada u tim pokrajinskim ustanovama nalazi se na području stručnog usavršavanja, stručnih pojašnjenja i rada s javnošću. Mnoge od tih institucija preuzele su također i istraživačke zadatke s područja zaštite prirode, kao i koordinaciju istraživanja.

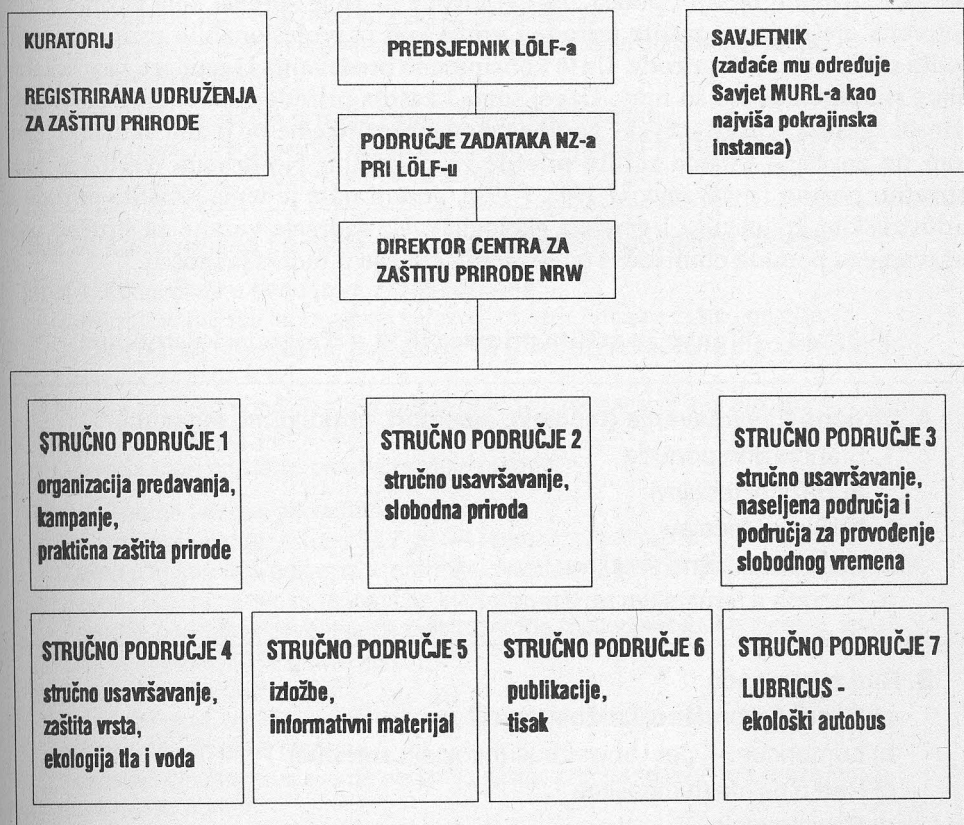
Regionalne i lokalne obrazovne ustanove su u nadležnosti općina, no čest je slučaj i privatnog ili zajedničkog nositeljstva. Privatni nositelji mogu se, u skladu sa svojim zadaćama, u cjelini financirati javnim novcem ili vezano uz neke projekte. Nesigurno financiranje ugrožava mnoge ustanove čiji nositelji nisu javni. Posebno težište u radu regionalnih i lokalnih obrazovnih ustanova jesu zadaće s područja organiziranih susreta s prirodom, odgoja za prirodu i pedagoških usluga. U pokrajini Nordrhein–Westfalen trenutno postoji 10 takvih centara.

3. DIO: CENTAR ZA ZAŠTITU PRIRODE NORDRHEIN–WESTFALEN – PRIMJER POKRAJINSKE INSTITUCIJE ZA OBRAZOVANJE NA PODRUČJU ZAŠTITE PRIRODE

Centar za zaštitu prirode NRW osnovala je Vlada pokrajine Nordrhein–Westfalen 1985. godine kao pokrajinsku instituciju za zaštitu prirode, te ga organizacijski priključila Pokrajinskoj službi za ekologiju, razvoj krajolika i planiranje šumarstva sa sjedištem u Recklinghausenu. Trenutno u tom centru radi 18 zaposlenih, od toga četvero s pola radnog vremena. Službeno određen nastavnik i tri muškarca na odsluženju civilnog vojnog roka čine *team* što ga vodi autor.

Glavne zadaće stručnog usavršavanja i stručnog pojašnjavanja, kao i rad sjavnošću i savjetovanje, odvijaju se u sedam stručnih područja u referadama (*Shema 1*). Na području stručnog usavršavanja koncentriramo se na ciljne skupine koje čine profesionalni i volonterski djelatnici zaštite prirode te pripadnici slobodnih zvanja, zatim na razne službe različitih relevantnih područja (poljoprivreda, šumarstvo, agrar), na općine i na multiplikatore (npr. daljnje stručno usavršavanje nastavnika, ljudi zaduženi za zaštitu prirode unutar različitih udruženja, lovci itd.). S novim ciljnim skupinama koje čine suci i službenici nadležni za okoliš skupljamo trenutno prva iskustva.

Shema 1 – Organizacijski plan Centra za zaštitu prirode NRW

Cilj stručnog usavršavanja je postizanje većeg stupnja profesionalizacije u zaštiti prirode, te se stoga sadržaji stručnog usavršavanja ne ograničavaju samo na ekološke osnove i stručne koncepcije zaštite prirode, već obuhvaćaju sve bitne sadržaje zaštite prirode nužne kao *background* ili »alat« za realizaciju zadataka s područja zaštite prirode (Tablica 2).

Programska struktura Centra za zaštitu prirode NRW pregledno je prikazana u Tablici 1. S jedne strane postoji ponuda koja se odnosi na stručno usavršavanje, a s druge stoje proizvodi i ponuda koji se tiču rada s javnošću. U potonje ubrajamo npr. časopis *LÖLF-Mitteungen* koji izlazi četiri puta godišnje, kao i *NZ NRW-Seminarberichte* u kojem publiciramo rezultate važnih stručnih seminara, te izložbe kao što su »Tlo živi« i »Prirodan vrt – životan vrt«. *Lumbricus – der Umweltbus* je manji autobus nazvan po kišnoj glisti koju držimo ključnom vrstom u ciklusu, a koji poput učionice na kotačima omogućuje u svojoj funkciji mobilne ekološke stanice obrazovni rad s područja zaštite prirode na licu mjesta. Naš rad kroz tisak informira stanovništvo o svim pitanjima zaštite prirode koja se tiču cijele zajednice. U okviru naše savjetodavne zadaće odgovaramo u Centru za zaštitu prirode na telefonske i pismene upite (dnevno ih je više od stotinu) zainteresiranim građanima, udruženjima za zaštitu prirode te ostalim centrima kao što su općine i upravne službe.

Ponudu s područja stručnog usavršavanja možemo nadalje razdijeliti na standardnu i specijalnu. Naša standardna ponuda sadrži sustavno izgrađen sklop informacija i znanja o teoriji i praksi zaštite prirode – to je sprema koja je prije svega potrebna djelatnicima zaštite prirode i svima koji iz profesionalnih razloga moraju voditi računa o zaštiti prirode. Uz to koncipiramo predavanja i seminare za specijalne ciljne skupine kao što su npr. »Uzgoj šuma i zaštita prirode« ili »Sport u slobodnoj prirodi i zaštita prirode«. Svake godine također obrađujemo po jednu aktualnu temu koju uz značajna pitanja zaštite prirode za pokrajinu Nordrhein–Westfalen tada izuzetno pomno izučavamo. U 1992. i 1993. godini naša je tema »Zaštita prirode u industrijskim krajolicima i gradska ekologija«. Uz sadržaje vezane za stručno usavršavanje ta ponuda obuhvaća i odgovarajuće akcije u radu s javnošću.

Tablica 1 – Centar za zaštitu prirode NRW – Programska struktura

A. Stručno usavršavanje (tečajevi, seminari, praktikumi, sastanci)

1. Standardna ponuda
 - a) Bazični tečajevi
 - b) Glavni tečajevi
2. Ponuda za ciljne skupine
3. Ponuda s tematskim težištem

B. Rad s javnošću

- a) Časopisi, brošure, izložbe, mediji
- b) *Lumbricus – der Umweltbus* (ekološki autobus)
- c) Rad u tiskanim medijima
- d) Savjetovanje

Kooperacija

Jedno od najvažnijih managementskih načela u našem obrazovnom radu je kooperacija s udruženjima za zaštitu prirode, nadležnim službama i pojedinim ciljnim skupinama. Odnos partnerstva i suradnje rezultira odabiranjem pojedinaca iz tih krugova za referente, voditelje tečajeva ili autore, te tako širimo spektar kompetentnih i iskusnih ljudi. Uska kooperacija s pojedinim ciljnim skupinama povisuje k tomu i stupanj prihvaćanja naše obrazovne ponude u adresata.

Tablica 2 – Centar za zaštitu prirode NRW – glavni tečajevi

Blok A: Ekološke osnove, stručne koncepcije, praksa zaštite prirode

Tečaj 1: Ekološke osnove zaštite prirode

Odabrane teme zaštite prirode relevantne za ekologiju vrsta, populacija, životnih zajednica i ekosistema.

Biogeografija, evolucija i zaštita prirode. Usporedba prirodnih i ekosistema obilježenih ekonomskim pragmatizmom. Prirodna dobra kao ekološko–ekonomske osnove života. Djelovanja činilaca koji ugrožavaju prirodu.

Tečaj 2: Stručne koncepcije zaštite prirode

Globalna zaštita vrsta, evolucijska zaštita. Zaštita populacija, životnih zajednica.

Lokalna zaštita vrsta. Zaštita površina. Ekosistemski koncepti zaštite prirode, koncepti zaštite prirode što integriraju i komponentu korištenja.

Pojedini primjeri iz planiranja krajolika i programa zaštite prirode pokrajine Nordrhein–Westfalen.

Tečaj 3: Praktična zaštita prirode i njega i skrb za krajolike

Metode opisa i vrednovanja. Njega biotopa i razvoj biotopa. Praktične mjere za zaštitu vrsta. Kritika metoda, kontrola uspjeha.

Blok B: Kulturološke i pravne osnove, management zaštite prirode

Tečaj 4: Kulturološke osnove za zaštitu prirode

Ciljevi zaštite prirode, normativan karakter, obrazloženja za zaštitu prirode.

Čovjek i priroda u pojedinim povijesnim fazama različitih kultura, priroda i kultura danas.

Povijest zaštite prirode. Pozicija zaštite prirode u modernom industrijskom društvu i društvu slobodnog vremena.

O antropologiji uništenja prirode i zaštite prirode.

Tečaj 5: Pravne osnove za zaštitu prirode

Pravo zaštite prirode: na razini EZ–a, SR Njemačke, pokrajina

(Zakon o krajolicima pokrajine Nordrhein–Westfalen). Instrumenti planiranja zaštite prirode i planiranja prostora, osobito krajolika.

Susjedna područja relevantna za zaštitu prirode (poljodjelstvo, šumarstvo, lov i ribolov, vodoprivreda, graditeljstvo).

Regulacija intervencija, UVP.

Odredbe i ukazi o njezi i skrbi na području zaštite prirode i očuvanja krajolika u pokrajini Nordrhein–Westfalen.

Nedostaci pravnog sustava na području zaštite prirode te izvršnog prava kao i prijedlozi za pomoć.

Primjeri: izvršenje pravnih propisa.

Tečaj 6: Management zaštite prirode

Zadaci, organizacijska struktura i upravni postupci u javnim službama. Zadaci službi zaduženih za krajolike kao i službi zaduženih za te zadaće.

Funkcija volonterske i privatne zaštite prirode.

Organizacijska struktura u udruženjima i institucijama u privatnim i javnim nadležnostima.

Uređenja učešća, postupak po paragrafu 29.

Organizacija i management projekata za zaštitu prirode.

Ugovorna zaštita prirode, kooperacijski management.

Mogućnosti financiranja. Zaklade za zaštitu prirode.

Informacijski sistemi u skladu s elektroničkom obradom podataka.

Tehnike rada i organizacije.

Blok C: Posredovanje znanja s područja zaštite prirode

Tečaj 7: Retorika i komunikacija u radu na zaštiti prirode

Osnove iz teorije komunikacije, osnove retorike, argumentacijske tehnike govora, dijaloga, diskusije, vođenje diskusije–moderacija, neverbalna komunikacija.

Motivacija, borba za prihvaćanje ideja.

Tečaj 8: Obrazovni rad za zaštitu prirode

Analiza ciljnih skupina i potreba. Didaktika seminara, metodika seminara s upotrebom medija. Planiranje, organizacija, provedba manifestacija.

Reklamiranje, financiranje manifestacija. Kontrola uspjeha.

Tečaj 9: Rad s javnošću i rad u tisku za zaštitu prirode

Osnove oglašavanja i marketinga te njihova primjena u zaštiti prirode.

Sastavljanje informativnog materijala i publikacija.

Suradnja s tiskom, radiom, televizijom. Konceptija i upotreba izložbi, mobilnih informativnih štandova i ekoloških autobusa.

Organizacija kampanja u radu s javnošću i tiskanim medijima.

Blok D: Ekologija i zaštita prirode životnih prostora i zajednica

Tečaj 10: Ekologija i zaštita prirode tla kao životnog prostora

Tečaj 11: Ekologija i zaštita prirode voda i močvara kao životnih prostora

Tečaj 12: Ekologija i zaštita prirode šuma kao životnog prostora

Tečaj 13: Ekologija i zaštita prirode polja kao životnog prostora

Tečaj 14: Ekologija i zaštita prirode grada i sela kao životnog prostora

Tečaj 15: Ekologija i zaštita priroda industrijski obilježenih životnih prostora

Ekološka karakterizacija, prirodni i antropogeni činioci mjesta, flora i fauna, prirodopovijesni i kulturnopovijesni razvitak tipova životnog prostora. Faktori opterećenja i stupanj ugrožavanja. Koncepti i postupci zaštite biotopa i vrsta, njega biotopa i razvoj biotopa, korištenje primjereno biotopima. Aktualni projekti u pokrajini Nordrhein–Westfalen.

TASKS AND MANNER OF WORKING OF EDUCATION ESTABLISHMENTS ON THE FIELD OF PROTECTION OF NATURE

Joachim Weiss

Centre for Protection of Nature — Nordrhein–Westfalen, Recklinghausen

Summary

The Centre for protection of nature of the Nordrhein–Westfalen district represents the exemplary organisational structure, structure of staff, basic tasks and program structure of other German establishments concerned with education in the field of protection of nature. Apart from the district (statal) educational establishments there are regional and communal ones. The establishments are acting independently from classic education institutions as: schools, faculties, open universities and political schools.

The most significant tasks of these educational institutions are: **scientific and expert advancement** aiming at a definite group, or different services and associations for the protection of nature, agriculture, communal utilities services, tourism or at persons responsible for expanding the knowledge: teachers, newspapermen, political mandators, decision making authorities etc.; then there comes the **formulating of concepts and organisation of expert education**, as well as the **work with the public** etc.

Key words: Centre for protection of nature, education in protection of nature, protection of nature, scientific and expert advancement

AUFGABEN UND ARBEITSWEISEN VON NATURSCHUTZ–BILDUNGSSTÄTTEN

Joachim Weiss

Naturschutzzentrum Nordrhein–Westfalen, Recklinghausen

Zusammenfassung

Naturschutz–Bildungsstätten sind Einrichtungen zur Realisierung von Naturschutz–Bildungsarbeit außerhalb und unabhängig von klassischen Bildungsinstitutionen wie Schulen, Hochschulen oder auch Volkshochschulen und politischen Bildungswerken.

Am Beispiel des Naturschutzzentrums des Landes Nordrhein–Westfalen, wird abschließend eine Naturschutz–Bildungseinrichtung vorgestellt: Organisationsstruktur, Personalbestand, Zielgruppen, Hauptaufgaben und Programmstruktur.

Die wichtigsten Aufgaben von Naturschutz–Bildungsstätten werden erläutert. Die **Fortbildung** wird in der Regel zielgruppenspezifisch organisiert und richtet sich vor allem an den amtlichen und ehrenamtlichen Naturschutz, an Naturschutzverbände, an biologische und ökologische Stationen, an Dienststellen und Verbände der Landwirtschaft, Forstwirtschaft, Fischerwirtschaft und Wasserwirtschaft, an Dienststellen und Verbände, u. s. w.; **zweite Aufgabenschwerpunkt; die Erörterung von Fachkonzepten; die Organisation von Naturerlebnissen; die Öffentlichkeitsarbeit und pädagogische Service–Leistungen.**

Grundausdrücke: die Fortbildung, der Naturschutz, die Naturschutzbildung, das Naturschutzzentrum